

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată în cauza Olujić c. Croației în data de 05.02.2009

Starea de fapt

În anul 2006, împotriva reclamantului, judecător și președinte al Curții Supreme de Justiție a Croației și membru al Consiliului Național Judiciar (CNJ) al Croației, a fost formulată de către Guvernul Croației o cerere la CNJ prin care se solicita cercetarea disciplinară a acestuia pentru săvârșirea a două presupuse abateri disciplinare. Reclamantul era acuzat că în decursul anului 1996 ar fi întreținut relații sexuale cu un minor și că, începând cu anul 1995 ar fi protejat interesele și activitățile financiare a două persoane cunoscute pentru activități infracționale.

Guvernul a solicitat aplicarea unei sancțiuni disciplinare severe, mergând până la excluderea din profesie a magistratului și destituirea sa din funcția de președinte a Curții Supreme de Justiție.

Totodată, s-a solicitat și excluderea provizorie din profesie a magistratului, până la finalizarea cercetărilor.

În data de 21.11.1996 a fost demarată procedura de cercetare disciplinară a reclamantului în fața CNJ, iar pe 05.12.1996, reclamantul a solicitat retragerea din completul disciplinar a trei membri ai CNJ care și-ar fi exprimat opinii privind vinovăția sa prin mijloacele de informare în masă.

Pe data de 09.01.1997, cererea reclamantului a fost respinsă, dezbaterile desfășurându-se fără public, deși reclamantul solicitase formal participarea publicului la dezbateri. Cererea reclamantului de permitere a accesului publicului la dezbateri a fost respinsă pe motiv că prin absența publicului s-ar asigura atât protecția

intereselor reclamantului cât și protecția imaginii justiției.

În data de 14.01.1997, prin decizie a CNJ, se constată săvârșirea unei abateri disciplinare de către reclamant, prin apariția în public a magistratului cu două persoane condamnate pentru diverse infracțiuni și pentru folosirea funcției sale în vederea protejării intereselor celor două persoane între 1995 și 1996.

Prin aceeași decizie, CNJ a respins restul acuzațiilor împotriva magistratului ca nefondate, aplicându-i acestuia sancțiunea revocării din funcție și excluderii din profesie.

În martie 1997 reclamantul a sesizat Curtea Constituțională a Croației pentru inechitatea procedurilor desfășurate împotriva sa în fața CNJ și pentru încălcarea dreptului la respectarea corespondenței în cadrul acestor proceduri.

Pe data de 17.04.1998, Curtea Constituțională desființează decizia de sancționare a CNJ, pe motiv că interceptările telefonice și mărturia unui membru al CNJ ce a făcut parte din completul disciplinar nu au fost obținute și administrate conform legii. Cauza a fost retrimisă la CNJ.

În data de 23.09.1998 s-a reluat cercetarea disciplinară în fața CNJ, iar reclamantul a solicitat retragerea din completul disciplinar a patru membri ai CNJ. Dintre cei patru, o persoană vizată s-a retras din complet de bună voie, iar pentru ceilalți trei cererea a fost respinsă.

Totodată, reclamantul a cerut să fie permis accesul publicului la dezbateri. Cererea sa a fost respinsă cu motivarea sumară că prin absența publicului de la dezbateri se urmărește protejarea intereselor reclamantului.

În cadrul acestei reluări a cercetării disciplinare, Guvernul și-a retras toate acuzațiile împotriva reclamantului, în afară de cea privind socializarea în public cu cele două persoane cunoscute a fi fost condamnate pentru diferite infracțiuni.

Guvernul a solicitat ascultarea a 5 martori în vederea dovedirii acuzațiilor sale, iar completul a aprobat ascultarea a 4 dintre aceștia, adăugând încă 3 martori din oficiu.

La termenul din data de 01.10.1998 s-a aprobat prezența în sala a reprezentanților OSCE și UNHCR, care au fost însă avertizați să nu dezvăluie nici o informație privind derularea dezbaterilor, sub amenințarea sancțiunilor penale.

La acest termen, au fost audiați martorii propuși, care au afirmat că într-adevăr, în anumite ocazii, reclamantul a fost văzut în public în compania celor două persoane cu antecedente penale. Cele două persoane în cauză, ascultate la același termen, au afirmat că nu au relații apropiate cu reclamantul și că s-au întâlnit cu anumite ocazii cu reclamantul, însă numai în public și numai în prezența altor persoane.

Reclamantul a solicitat martori în vederea dovedirii relațiilor sale reale cu cele două persoane în cauză, însă CNJ respinge cererea de administrare a probelor pe motiv că obiectul probei ar fi fost deja clarificat în cauză, și că lămuriri suplimentare nu sunt necesare.

La termenul din 07.10.1998, reclamantul declară că procedura disciplinară demarată împotriva sa este motivată politic, din pricina opoziției sale față de înalți oficiali ai statului, în ce privește conceptul de putere judecătorească și că în anul 1996 a fost sfătuit să demisioneze din funcția sa, fiindu-i oferit în schimb un post de ambasador.

Prin decizia din 07.10.1998, CNJ afirmă că reclamantul a savârșit o abatere disciplinară gravă prin aceea că s-a întâlnit în public cu cele două persoane cunoscute cu antecedente penale și prin aceasta a prejudiciat grav imaginea justiției. Pentru aceasta, a fost exclus din magistratură și revocat din funcția de președinte a Curții Supreme de Justiție din Croația.

Contestația reclamantului împotriva deciziei la Curtea Constituțională a fost respinsă ca neîntemeiată.

În perioada situată între prima decizia a CNJ și cea emisă după rejudecarea cauzei, cei trei membri ai CNJ, a căror recuzare din complet a

fost solicitată de petent, au exprimat opinii clare în sensul vinovăției reclamantului, inclusiv prin intermediul mijloacelor de informare în masă.

Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Reclamantul a invocat încălcarea art. 6 din Convenție prin: lipsa de imparțialitate a celor trei membri CNJ a căror revocare a fost solicitată, lipsa nejustificată a publicului de la dezbateri, lipsa imparțialității procedurii desfășurate împotriva sa și durata excesivă a procedurii.

Cu privire la admisibilitatea cererii

Guvernul a invocat inadmisibilitatea cererii, motivând că funcția de Președinte a Curții Supreme de Justiție este o demnitate publică ce implică în mare măsură exercitarea puterii de stat, iar în cadrul procedurii privind desemnarea sau revocarea acestuia, art. 6 din Convenție nu își găsește aplicarea, nefiind vorba de o procedură judiciară.

Totodată, Guvernul a afirmat că în cazul răspunderii disciplinare a judecătorilor, în calitatea lor de funcționari ai statului, revocarea acestora constituie atribut suveran al statului, nesupus cenzurii Curții Europene a Drepturilor Omului, mai ales că legea națională interzice în aceasta situație accesul la o instanță națională.

Curtea recunoaște argumentele Guvernului privind importanța funcției reclamantului dar constată că, atâta timp cât în cauză a fost vorba și de excluderea reclamantului din magistratură, aceste argumente nu pot fi acceptate.

Totodată, Curtea afirmă că este de acord că în materia disputelor dintre stat și funcționarii săi, a căror funcție implică exercitarea puterii de stat, art. 6, în principiu, nu este aplicabilă, atâta timp cât statele mențin putere suverană în sfera administrației interne. Aceste constatări au fost cuprinse și în cauza *Pellegrin* împotriva Franței.

Curtea a exprimat deja opinia că, deși sistemul judiciar nu face parte în mod direct din administrația publică, totuși se observă că față de specificul exercitării activității jurisdicționale, implică exercițiul puterii de stat și parțial, argumentele guvernului sunt aplicabile (**cauza *Pitkevitch c. Rusiei***).

Cu toate acestea, prin decizia în cauza ***Eskelinen c. Finlandei***, Curtea atestă o extindere a criteriilor de apreciere privind aplicabilitatea art. 6 în cazul concedierii unor funcționari ai statului și atestă aplicabilitatea articolului 6 în cazul îndepărtării funcționarilor

publici, cu excepția cazului în care legea internă prevede expres interdicția contestării deciziei în instanță.

Sub acest aspect, în cauză se observă că legislația internă prevede accesul reclamantului la Curtea Constituțională, pentru aceleași motive cu cele invocate în fața Curții, iar în cazul admiterii plângerii de către Curtea Constituțională, decizia CNJ este casată.

Astfel fiind, Curtea apreciază că în cauză a existat acces la o instanță internă pentru reclamant, fiind aplicabil astfel și art. 6 din Convenție, și observă totodată că inclusiv instanța disciplinară din cadrul CNJ îndeplinește condițiile unui tribunal imparțial stabilit de lege, astfel că aplicabilitatea garanțiilor art. 6 nefiind limitată la procedurile desfășurate în fața unei instanțe integrate în sistemul judiciar al statului.

În ceea ce privește calitatea unui anumit organism de „tribunal independent”, se observă că una dintre condițiile esențiale privește imparțialitatea și independența membrilor săi. În ceea ce privește componența CNJ, se observă că membrii acestui organ sunt independenți față de executiv atât în privința atribuțiilor lor legale cât și financiar, prin aceea că, deși bugetul este stabilit de Parlament, repartitia și execuția bugetară este dată exclusiv în sarcina președintelui CNJ.

În concluzie, se consideră că reclamantul a avut acces la instanțe în privința excluderii sale din magistratură, art. 6 fiind aplicabil atât în privința procedurii desfășurate în fața CNJ cât și în privința celei desfășurate în fața Curții Constituționale.

Apărările Guvernului împotriva susținerilor reclamantului.

Guvernul afirmă că, având în vedere specificul cauzei, imparțialitatea completă a membrilor CNJ nu putea fi asigurată, mai ales că însuși reclamantul era un membru CNJ și avea relații personale cu membrii acestui organism. De asemenea, publicul este de principiu exclus de la lucrările CNJ, iar CNJ a hotărât să nu facă o excepție nici în cazul reclamantului pentru a proteja interesele acestuia cât și interesele justiției.

Cu privire la imparțialitatea celor trei membri ai CNJ

În vederea analizării imparțialității unui judecător, Curtea consideră că este de o importanță fundamentală analiza încrederii pe care judecătorul o prezintă în fața societății în

general și în fața justițiabilului în special (vezi cauza *Padovani c. Italiei*).

Pentru a determina dacă un anumit judecător a judecat în mod imparțial, se vor aplica două criterii de analiză, urmărindu-se un criteriu subiectiv, în cadrul căruia se analizează convingerea personală sau interesele judecătorului într-o cauză dată și un criteriu obiectiv, în cadrul căruia se analizează garanțiile exterioare oferite de judecător în privința imparțialității sale.

În ceea ce privește primul criteriu, Curtea a afirmat deja că în această privință există o prezumție de imparțialitate a judecătorului până la proba contrarie (cauza *Hauschildt c. Danemarcei*), motiv pentru care analiza se va axa în principal asupra criteriului obiectiv.

Cu toate acestea, Curtea, analizând din punct de vedere subiectiv imparțialitatea judecătorilor din prezenta cauză, observă că judecătorii au datoriat de a păstra discreția absolută asupra cauzei, deoarece, în cazul emiterii unor opinii publice privind cauza și vinovăția persoanei cercetate, se poate crea în conștiința publică aparența imparțialității lor (cauza *Buscemi împotriva Italiei*). În cauza de față, declarațiile în presă ale judecătorilor privind vinovăția reclamantului au creat în special în conștiința reclamantului temeri privind lipsa imparțialității judecătorilor.

În privința analizei criteriului obiectiv, Curtea observă, așa cum a mai afirmat (cauza *DeCubber c. Belgiei*) că aparența imparțialității joacă un rol important din punctul de vedere al criteriului obiectiv. În cauza citată, Curtea a afirmat că „nu este suficient ca justiția să fie înfăptuită ci este necesar să se și observe înfăptuirea justiției”. În cauza de față, prin afirmațiile publice făcute de judecători, aceștia au manifestat o lipsă de imparțialitate față de reclamant, existând astfel o încălcare a art. 6.

Cu privire la publicitatea ședințelor CNJ

Curtea observă în primul rând că legea internă exclude, de principiu, participarea publicului la ședințele CNJ. Nu este sarcina Curții

În vederea analizării imparțialității unui judecător, Curtea consideră că este de o importanță fundamentală analiza încrederii pe care judecătorul o prezintă în fața societății în general și în fața justițiabilului în special.

analizarea legislației naționale *in abstracto*, ci Curtea trebuie să analizeze doar aspectele concrete ale cauzei deduse judecării.

Totuși, Curtea reamintește că în lumina art. 6 din Convenție, garantarea principiului publicității desfășurării ședințelor de judecată pentru fiecare persoană este una din garanțiile importante oferite de Convenție. Cu toate acestea, este permis instanțelor interne să interzică, în cazuri excepționale, accesul publicului la dezbateri, în vederea asigurării intereselor minorilor, a intimității persoanelor sau în vederea asigurării bunului mers al justiției.

În cauza de față, se observă că în pofida cererii petentului, CNJ a interzis accesul publicului la dezbateri și, deși s-a permis accesul reprezentanților OSCE și UNHCR, aceasta nu a asigurat în nici o măsură respectarea garanțiilor prevăzute de art. 6, atâta timp cât acești reprezentanți au fost avertizați să nu dezvăluie conținutul dezbaterilor.

În privința motivelor prin care s-a justificat măsura interzicerii accesului publicului, Curtea observă că în cauză, obiectul procesului era unul dezbătut pe larg în mediile publice, stârnind un amplu interes în cadrul opiniei publice, fiind oportună asigurarea unei publicități corecte și complete a dezbaterilor. Mai mult, în lumina funcției publice a reclamantului, precum și a acuzațiilor privind politizarea acțiunii disciplinare, era atât în interesul reclamantului cât și în interesul opiniei publice să se asigure o publicitate reală a dezbaterilor.

Lipsa de publicitate nu a fost remediată nici în fața Curții Constituționale deoarece nici aceasta nu a asigurat dezbateri publice.

Cu privire la principiul egalității armelor

Reclamantul a pretins prin cerere că probele propuse de el în cadrul procedurii disciplinare nu au fost admise, încalcându-se astfel garanțiile oferite de art. 6.

Curtea afirmă că, deși nu este rolul Curții de a aprecia asupra regulilor impuse pentru admisibilitatea probelor în proceduri interne (cauza ***Sheck c. Elveției***) și nici nu își substituie interpretarea sa despre legile interne, interpretării instanțelor interne, Curtea este totuși chemată să aprecieze dacă modalitatea generală de propunere și administrare a probelor a fost în concordanță cu garanțiile unui proces echitabil (cauza ***Dombo Beheer B.V. c. Olandei***).

Sub acest aspect se remarcă faptul că

motivarea instanței interne privind inadmisibilitatea probelor pe argumentul că aspectele ce urmau a fi stabilite prin probele reclamantului erau deja stabilite și că nu erau necesare clarificări suplimentare nu sunt suficiente, mai ales în lumina afirmațiilor petentului și ale celor două persoane cu care a fost acuzat de a fi socializat, potrivit cărora relațiile lor nu erau unele apropiate.

Mai mult, observându-se că, deși nu este rolul Curții să aprecieze asupra temeiniciei acuzațiilor formulate împotriva Reclamantului, este rolul acesteia să aprecieze dacă reclamantului i-au fost asigurate garanțiile prevăzute de art. 6, Curtea concluzionează că refuzarea administrării probelor solicitate de reclamant, coroborată cu admiterea tuturor probelor solicitate de către guvern, reprezintă o încălcare principiului „egalității armelor”.

Cu privire la durata procedurii

Curtea observă că din cele două faze ale procedurii desfășurate împotriva reclamantului, prima fază, încheiată cu casarea deciziei inițiale a CNJ de către Curtea Constituțională, a fost finalizată într-un termen foarte scurt, iar în cea de a doua fază a procedurii, procedura desfășurată în fața CNJ privind rejudecarea cererii, a fost de asemenea finalizată într-un termen foarte scurt.

Cu toate acestea, judecarea constestației reclamantului împotriva celei de a doua decizii CNJ la Curtea Constituțională, începută în decembrie 1998 și finalizată în decembrie 2004 a fost excesiv de lungă și, deși se recunoaște rolul deosebit al Curții Constituționale în cadrul sistemului de drept, constată că a existat o încălcare a art. 6 și sub aspectul termenului rezonabil.

Cu privire la pretinsa încălcare a art. 13 CEDO:

Reclamantul a afirmat că nu a beneficiat de un remediu efectiv la o instanță internă, prin care să invoce lipsa imparțialității procedurii desfășurate împotriva sa.

Curtea a observat că plângerea nu conține niciun indiciu privind vreo încălcare a art. 13 și va respinge aceste susțineri ca vădit neînte-meiate, conform art. 35 par. 3 și 4 din Convenție.

**Traducere și adaptare realizate de
Angelica Cruceanu și Attila Kis**